

Buddha opholder sig i Śrāvastī.

Den betingede samopståen

I munke! Jeg vil demonstrere og udlægge den betingede samopståen for jer. Lyt efter og overvej det godt, så skal jeg

tale. Det lovede munkene at gøre og Bhagavat sagde så dette:

Hvad er betinget samopståen? Jo, viljesytringerne er betinget af uvidenhed, bevidsthed er betinget af viljesytringerne, navn-form er betinget af bevidsthed, de seks baser er betinget af navn-form, kontakt er betinget af de seks baser, følelse er betinget af kontakt, tørst er betinget af følelse, vedhængen er betinget af tørst, tilblivelsen er betinget af vedhængen, fødsel er betinget af tilblivelsen, alder-død og sorg, klage, smerte, tristhed og fortvivelse opstår betinget af fødsel. Således opstår hele denne hob af lidelse.

Men hvad er alder-død? Det at de og de væsener inden for den og den dyreart bliver ældre, gamle, tandløse, gråhårede, rynkede mens deres livskraft svinder bort og deres sanser forfalder – det er alder. Men at de og de væsener inden for den og den dyreart forsvinder, går bort, opløses, tilintetgøres, dræbes, kommer af dage, får deres skandhaer opløst og smider kadaveret fra sig – det kaldes død. Der er dels tale om alder, dels om død, det kaldes så alder-død, I munke!

Hvad er fødsel? Det at de og de væsener inden for den og den dyreart fødes, udklækkes, dukker frem, viser sig og det at skandhaerne manifesteres og baserne erhverves – det kaldes fødsel.

Hvad er tilblivelsen? Der findes tre slags tilblivelse: i begærverdenen, i formverdenen og i den formløse verden. Det kaldes tilblivelse.

Hvad er vedhængen? Der er fire slags vedhængen: vedhængen ved begær, vedhængen ved dogmer, vedhængen ved skikke og ritualer, samt vedhængen ved meninger om, at der er et selv. Det kaldes vedhængen.

Hvad er tørst? Der findes seks typer tørst: tørst efter det materielle, tørst efter lyde, tørst efter dufte, tørst efter smag, tørst efter noget at berøre og tørst efter forestillinger. Det kaldes tørst.

Hvad er følelse? Der findes seks typer følelse: følelse som opstår ved synskontakt, følelse som opstår ved lydindtryk, følelse som opstår ved duftsindtryk, følelse som opstår ved smagsindtryk, følelse som opstår ved kropskontakt og følelse som opstår ved tankeindtryk. Det kaldes følelse.

Hvad er kontakt? Der findes seks slags kontakt. Kontakten via øjet, kontakten via øret, kontakten via næsen, kon-

takten via tungen, kontakten via legemet og kontakten via tanken. Det kaldes kontakt.

Hvilke er de seks baser? Øjet som base, øret som base, næsen som base, tungen som base, legemet som base og tanken som base. Det kaldes de seks baser.

Hvad er navn-form? Følelse, indtryk, vilje, kontakt og overvejelse kaldes navn. De fire grundelementer og det materielle legeme der er afhængig af grundelementerne kaldes form. Der er dels tale om navn, dels om form, det kaldes så navn-form.

Hvad er bevidsthed? Der er seks slags bevidsthed: synsbevidstheden, hørebevidstheden, lugtebevidstheden, smagsbevidstheden, kropsbevidstheden og tankebevidstheden. Det kaldes bevidstheden.

Hvad er viljesytringerne? Der findes tre slags viljesytringer: kroppens viljesytringer, sprogets viljesytringer og tankens viljesytringer. Det kaldes viljesytringerne.

Hvad er uvidenhed? Det er uvidenhed om lidelsen, uvidenhed om lidelsens ophav, uvidenhed om lidelsens ophør og uvidenhed om fremgangsmåden der fører til lidelsens ophør. Det kaldes uvidenhed.

På denne måde er viljesytringerne altså betinget af uvidenhed, bevidsthed betinget af viljesytringerne osv. Således opstår hele denne hob af lidelse. Men ved helt at standse uvidenhedens indflydelse standses viljesytringerne, ved at standse viljesytringerne standses bevidstheden osv. På denne måde ophører hele denne hob af lidelse.

(*Samyutta Nikāya*, II,2)